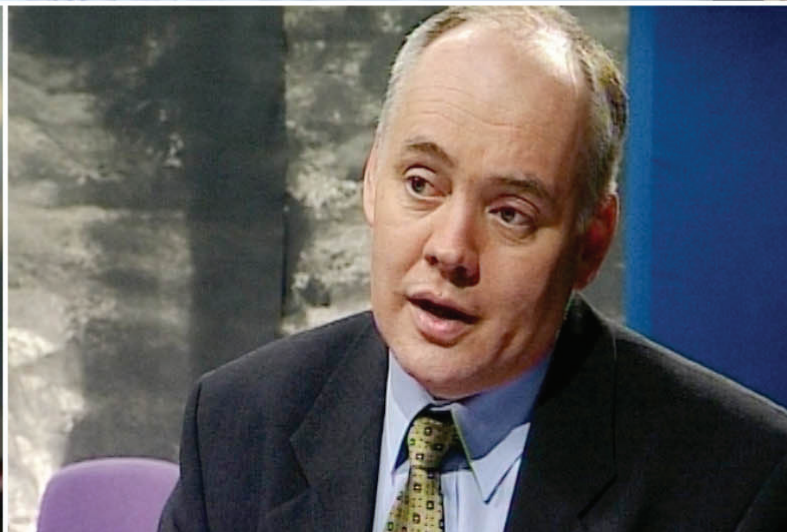

65 ár á mongum mótum

TÓRBJÖRN JACOBSEN

Klaksvíkingurin á Toftum, Jóannes Hansen, Jóannes hjá Karsten í Svínøi, sum norðoyingar rópa hann, fyllir 65 ár í dag, harvið var hann borin í heim hin 19. august í 1955. Norðoyingar høvdu tá verið í heimsgitnum víggi ímóti landsins myndugleikum og danska statsvaldinum í fleiri ár, men nú makaði hann nakað, tað gekk spakuliga ímóti kyrrindum aftur. Sama dagin sum Jóannes kom inn í hendan heimin, andaðist hin vællýddi lögreglumaðurin Jaspur Leivsgarð í heimi sínum í Klaksvík – hann var bert 56 ára gamal. Jaspur var slektaður úr Høvi, og hevði røkt starvið sum politistur á undirmannaðu støðini í býnum síðan krígsbyrjan í 1940. Klaksvíkingar hildu, at læknastríðið hevði bitið fast í hann, tað sum var viðurfarið neit hann. Ein mánaða seinri varð lögreglulíðið styrkt munandi í Klaksvík, eftir at Rolf Krake, við 120 politistum umborð, legði at bryggju í býnum fyri at temja uppreisturin endaliga. Hóast hesa buldrasligu byrjan í lívinum kom hesin ungi alvin hjá Ragnhild og Karsten at vaksa upp undir tryggum korum og dyggari umsorgan í býlinginum á Heygum.

Ragnhild var slektað úr Heimistovu í Svínøi og pápin, Karsten, sum upprunaliga var toftamaður, vaks upp har norðuri, eftir at mamman, ið var slektað úr Svínøi, var herviliga álopin av tuberkulum og lögð inn á Sanatoriið í Høydøl-

um. Karsten róði fyri tað nógva út, og átti útróðrarbát saman við kenda politikaranum Poul Jacob á Dalinum, sum í mong ár umboðaði Norðoya valdømi fyri Javnaðarflokkinn.

Tað kann vera órannsakiligt hvussu tvey menniskju verða knýtt í sama kervi. Báðumegin við mánaðarskiftið juni-juli, í 1968, vit vóru tá 12 ára gamlir, høvdu tvey skótalið gjørt av í felag at fara í summarlegu heima á Sandi. Skótalið Nólsoyar Páls í Klaksvík og skótalið Grím Kambans her í økinum. Gulir skótar. Tað gjørdist ein minnilig ferð, sum ongin okkara gloymir. Komnir suður brast hann á við ringasta ódnarveðri – orkan - og tjaldbardunirnar hildu ikki – har fór alt í luftina. Vinsælir heimasandsmenn lótu okkum gamla bygdarskúlan at vera í, og eftir einar 2-3 dagar makaði hann vindin aftur, og vit livdu sum tað tilkemur skótum, tað ið eftir var av ferðini. Vit fjakkaðu víða hesar dagarnar, m.a. gingu vit norður á oynna, har vit sóu hin kimiliga úrmælingin á rossabaki, Zorro, gera ymisk kynstur og mong brøgd í Skopunar Bio. Tað merkisverda við ferðum av slíkum slagi er, at tú komst at kenna hesar dreingirnar og seinri menninar, eisini klaksvíkingarnar, heilt fram til hendan dag.

Okkara vegir skiltust aftur, tá ið vit stigu fótin á bulvirkid á havnarkei fyri norðurgangandi, og báðir gjørdi síðani barna- og realskúlan av okkum ávikavíst í

Klaksvík og á Glyvrum. Ein dagin um hesa tíðina – í 1972 – hittust vit aftur í túninum uttanfyri Kostdeildina og Studentaskúlan í Høydølum. Tá rann saman aftur, og vit komu at ganga í einum og sama flokki, har mangir aðrir, serstakliga áhugaverdir næmingar, úr ymsum heraðshornum í landinum, við sínum ymsu brigdum og bygdamentanum, ríkaðu okkum tilveruna. Ein tíð sum ikki kann beskrivast – hon mátti upplivast – eisini tí at tíðin var sjáldsom – hetta var stutt eftir at ungdómsbyltingin var farin um allan vesturheimin, 5 ár eftir kendu røðuna hjá Rudi Dutschke um “Der Marsch durch die Institutionen”, og ungdómurin var vorðin meiri sjálvráðandi. Tibetur. Hann legði ikki fingrarnar ímillum longur, tá ið tað snúði seg um at taka lut í samfelagsjakinum. Málstríðið, sum Jóannes eisini var ein ítøkiligur partur av, er besta prógvið um tað. Ungdómurin hevði gjørt seg sjálvnan til part av samfelagsskipanini – ein lut, sum myndugleikarnir nú skuldu ansa sær fyri og taka fyri fult.

Orðaskiftini vóru mong, serliga við teir yngri lærararnar, og Jóannes helt seg ikki aftur. Longu tá sást, at hann var væl fyri, tá tað ráddi um søgu, politikk og samfelagsviðurskipti. Eftir tíðina í Høydølum valdi hann at gerast vikarur við Klaksvíkar skúla, og ta tíðina var hann eitt tíðarmál blaðstýrari á Norðlýsinum, staðbundu avísini hjá norð-

oyingum. Hetta árið í heimbýnum gjørdist honum útbúgvingarlaga eitt intermezzo, og longu árið eftir valdi hann at fara undir nám á Føroya Læraraskúla. Tvey tey seinastu árin av útbúgvingini gekk hann kortini á Emdrupborg, haðan hann gjørdist seminaristur í 1980. Síðan var hann kennari við Jakobsken, ein kristin frískúli á Frederiksberg, árin 1980-84. Eftir tað hendi helst tað, sum vit aðrir longu høvdu væntað árin í Dalinum Fagra. Hann fór av nýggjum undir lestur við Lærda Háskúlan í Róarkeldu, har hann vann sær magistaraðprógvið í samfelagsfrøði og geografi í 1987. Eftir tað var hann á Studentaskúlanum við Gøtugjógv í eitt hálvt ár, áðrenn hann loysti Alfred Olsen av sum kommunuskrivari í Nes kommunu. Eftir tað lærði hann aftur frá sær við Studentaskúlan í Eysturoy, men í 1995 legði hann leiðina til Oxford, Brooks Lærda Háskúla, har hann las um politikk og fjølmíðlar í eitt ár.

Jóannes er giftur Sannu í Túni av Toftum, hon er útbúgvin og virkandi ljósmóðir, og tey valdu at seta seg niður í heimbygd hennara, framvið Høganesvegnum, og hóast vit hava havt ómetaliga trupult at marka hann partapolitiskt, í so máta er hann ein rættur sfínur, so lat hann seg stilla upp til kommunuvalið í Nes kommunu í 1992 - og varð valdur. Hann var afturvaldur í 1996, og gjørdist tá varaborgarstjóri. Harvið hevði

hann gjørt sína borgaraskyldu í umboðandi fólkaræðinum. Langabbi hansara í Svínøi, Símun Júst Jacobsen, var annars tingmaður fyri Sambandsflokkinn fyri meiri enn hundrað árum síðani, kanska stavar áhugin haðani, kortini hava vit ikki hildið hann verið sambandsmann. Sum almennur politiskur viðmerkjari hevur hann gjørt nógvið fyri at leggja tjúkkar og vælpolstraðar fendarar ímillum seg og partapolitiskar bindingar, men sum ein av framherjunum í málstríðnum í sjeptiárunum, skal hann helst roknast fyri at liggja í tjóðskaparliga feltinum, ið ynskir at Føroyar til eina og hvørja tíð skipa seg samfelagsliga og politiskt á sama hátt sum hini norðurlandsku vælferðarsamfeløgini.

Føðingardagsbarnið hevur ikki avmarkað lívið til professionella lutin sum kennari á miðnámi og rektari læraraskúlans einans. Áhugamálini og itrivini eru mong og fjølbroytt. Sum virkandi partur av brøðrasamkomuni var hann saman við Jógvani á Lakjuni, Árna Jacobsen, sála, Metu av Fløtum, Niels Johannesen, Alexander Samuelsen og John í Skemmuni við til at stjórna útgávu av “Nýggja Sangbók – Guds fólks”, ið er eitt trivialigt vælaverk við 1504 sálum. Eisini var hann partur av toyminum hjá Finnboga Ísakson, sála og táverandi lögtingsformanni, tá søgan um Føroya lögting varð skrivað.

Fremsta passiðin annars